

På Baksporet
V/Halvor Sveen,
Sjølivegen 3158,
2450 Rena

Hernes, 16.07.17

Klima og Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Klage på vedtak gjort i Fellesmøte rovviltnemnder region 4 og 5, Hamar den 26.06.17.

1 Bakgrunn for klage

1.1 Globalt overordnet perspektiv på ulv:

Det er viktig å ha med seg at Naturmangfoldloven, Bernkonvensjonen, rovviltforlik, annet lovverk og andre konvensjoner og forlik faktisk også skal ivareta andre arter enn ulv, inkludert samfunnet som helhet.

Helhetstankegangen må komme inn i mye større grad i forvaltning av ulv i Norge.

Klager er inngitt i medhold av Forvaltningslovens §VI.

1.1.1 Ulv (*Canis lupus*)

For å ha et helhetlig bilde av ulv som art i ett forvaltningsperspektiv er det viktig å kjenne til bestandssituasjonen til ulv (*Canis lupus*) i en globalt sammenheng.

Ulv ble tatt ut av internasjonal rødliste administrert av IUCN allerede i 1996. Arten finnes i et meget stort antall land i verden, og lever i alt fra ørken til arktiske strøk. *Canis lupus* kjennetegnes ved en svært god tilpasningsdyktighet, stor aksjonsradius/høy mobilitet, og en kraftig reproduksjonsevne. Den sterke evnen til å reprodusere medfører at arten lett kan forvaltes. Skulle man mot formodning være uheldig å ta ut for stor del av en forekomst vil det være svært enkelt å bøte på dette med å holde igjen på uttak året eller årene etter. Det er ellers svært viktig å merke seg følgende: Bernkonvensjonen forplikter IKKE Norge til å ivareta en forekomst av en ellers livskraftig bestand av store rovdyr i verden.

1.1.2 Villrein (*Rangifer tarandus*)

Villreinen er en art som er knyttet til karrig fjellandskap, og har derfor en sterkt begrenset naturlig utbredelse. Dette gjør villreinen til en spesielt sårbar art. Den Internasjonale Naturvernunionen IUCN definerte i 2016 villreinen som sårbar på verdensbasis. Dette skyldes at bestanden har gått ned med 40% de siste 25 år, fra ca 5 millioner individer, til 3 millioner. Den siste villreinen i Europa lever nå kun i Norge. Norge har derfor et helt spesielt ansvar for å ivareta Europas siste villrein. Det er verdt å merke seg at siden 1960 har bestanden gått ned med hele 50% i Norge.

De mest verdifulle villrein-genen finnes i villreinområdene i Rondane, Knutshøg og Snøhetta. Dette fordi disse villreinstammene ikke har innblanding av tamrein. Disse områdene ligger nærmest ulvesona, og f.eks. bare noen timers gange fra dagens Julussarevir.

Det er svært viktig å merke seg at ulv IKKE er definert som sårbar av IUCN. Denne arten er definert under «LC, Least Concern», mens villreinen er definert som «VL, Vulnerable».
Altså en svært viktig ulikhet i internasjonal klassifisering for disse 2 artene i forhold til truethet.

I tillegg er det i reinstammen i Nordfjella, som utgjør ca 10% av den totale gjenlevende Europeiske villreinen, funnet smitte av skrapesjuka (CWD). Det er vedtatt at hele denne forekomsten må tas ut. Man kjenner ikke smitteveiene for skrapesjuka til denne forekomsten, og man vet i dag ikke om andre villreinforekomster kan være smittet, eller vil bli. Ut fra et føre-var-prinsipp som alltid blir brukt i forhold til andre arter ikke regne det som usannsynlig.

Det er videre en kjent sak at jerv allerede forårsaker en relativt stor predasjon på villrein i bl.a. Rondane villreinområde.

Når ett land alene har ansvaret for så sårbar art som villrein, og er kjent med enorme risikoer for bestandsreduksjon som skrapesjuka, som kommer i tillegg til alle andre bestandsreducerende faktorer for villrein, så MÅ Norge behandle denne arten med den ytterste varsomhet. Spesielt forekomstene av villrein i de områdene som ikke har innblanding av tamrein i Rondane, Snøhetta og Knutshø, som av alle ting ligger svært nære ulvesona.

Dette medfører etter «På Baksporet» sin mening at man på sikt ikke skal ha revirhevdende ulv innenfor 150 km fra disse villreinområdene.

1.2 Nasjonalt perspektiv på ulv:

1.2.1 Mål på forekomst av ulv i Norge (Feilaktig benevnt bestandsmål)

Mål for forekomst av ulv i Norge ble fastsatt i forskrift av 22.06.16. Denne sier at vi skal ha 4-6 årlige ynglinger i Norge, der grenserevir teller med faktor 0,5. Den nye forskriften medførte en økning i antall ynglende familiegrupper fra Stortingsmelding nr. 15 (2003-2004), med inntil 100%. Det forrige bestandsmålet lå på 3 ynglende familiegrupper i Norge.

Ulv har til tross for vesentlig økte mål på forekomst gjennom ovennevnte forskrift oppnådd bestandsmål i alle regioner allerede i 2016. Arten er likevel ikke blitt forvaltet med uttak. Dette betyr at ynglinger for 2017 kommer i tillegg til en allerede oppfylt forekomst av arten i Norge. I tillegg er det essensielt å merke seg at det er bestandsmålet for 2018 man jobber mot i uttaket av ulv høst/vinter 2017/2018. Dette betyr i realiteten at man må legge til grunn at man får en bestandsøkning i tillegg til oppfylte bestandsmål i 2016, for både 2017 og for 2018. Dette vil kunne omhandle et stort antall ynglinger som ligger over bestandsmål.

Med utgangspunkt i mål på forekomst i Norge på 3-6 ynglende par er det altså svært viktig at det nå tas ut et tilstrekkelig antall ulv i sona, og ikke minst utenfor.

Nedenstående tabell viser antall familiegrupper og antall par de siste 2 2 vintre.

Vinter	Antall ynglende par, inkl grenserevir	Antall revirmarkerende par inkl grenserevir	Totalt antall ynglende og revirmarkerende par inkl grenserevir
15/16	11	5	16
16/17	11	10	21

Det er verdt å merke seg at om lag ¾-deler av revirhevdende ikke ynglende par, vil yngle ett år fram i tid. Tabellen viser en formidabel vekst i antall revirmarkerende par som lever helt eller delvis i Norge.

P. Wabakken sier at vi kan regne med at vi får ca 100 ulver som innvandrer fra Sverige hvert år.

Det er verdt å merke seg at et revir blir definert som grenserevir uten å egentlig bruke areal på andre sida. Slettåsflokker var inne på svensk side i mellom 30 og 60 minutter uten å revirmarkere. Disse minuttene var den eneste tida deler av flokken var på svensk side under hele inventeringsperioden. Slettåsflokker ble pga disse få minuttene definert som grenserevir, og altså uten å ha markert på svensk side....

1.3 Skadepotensiale

Manglende skadepotensiale er brukt som et argument mot uttak av ulv av Norges miljøvernminister..... En kunnskapsløs påstand uten noe som helst hold i virkeligheta, som begrunnes i nedenstående.

1.3.1 Skadepotensiale på dyr på utmarksbeite

Sommeren 2017 har til tross for at det praktisk talt ikke lenger finnes dyr på beite i ulvesona, vært preget av svært mange og omfattende skader på beitedyr i Akershus, Oppland og Hedmark. Ulv har også vært observert utenfor disse fylkene. Dette er da angrep på beitedyr utenfor sona.

Skadeomfanget har vært så stort at man har sett seg nødt til å flytte store besetninger av sau i bl.a. Hadeland, for å redusere skadeomfanget.

Det er gjort en enorm innsats for å ta ut ulv i områdene rundt Hadeland i bl.a kommunene Gran og Toten, det er jaktet på ulv i Ringebu, der en er felt, og en annen har unnsloppet. Det er gjort resultatløse fellingsforsøk i kommunene Sel, Nord-Fron og Sør-Fron, og Ringsaker.

Det er i tillegg tatt ut ulv i kommunene Ringsaker, Stange, Stor-Elvdal, Rendalen og Engerdal.

Det drives i skrivende stund fellingsforsøk i kommunene Tolga, Tynset, Rendalen og Engerdal.

Lista er ikke utfyllende.

Ovenstående viser at skadepotensialet, og faktiske skader overfor beitedyr i prioriterte beiteområder, utenfor sona er enormt stort.

1.3.2 Skadepotensiale på villrein

Til tross for at villrein ikke har tilsyn i det hele tatt, er det ved flere anledninger observert ulv som har jaget fostringsflokker av villrein i Rondane villrein-område i år. Ved ett tilfelle ble det etter kalvingstid observert en ulv som jaget ca 60 villrein i en fostringsflokk som normalt skulle ha bestått av bortimot like mange kalver. I denne flokken var det bare 3 kalver. Man vet ikke hvor mange voksne dyr som var tatt av ulv i denne flokken.

Vi vet i tillegg at det var observert ulv i Folldal rett før kalvinga i Knutshø, og det er gjort en flere andre ulveobservasjoner i tilknytning til villreinområder i bl.a. kommunen Stor-Elvdal, Øyer, Hamar og Åmot, og i Forolhogna villreinområde over tid. Ulvens predasjon på villrein er høyst sannsynlig svært underestimert pga manglende dokumentasjon.

Med den kunnskapen man har om villreinens sårbarhet i kalvingstid, og om ulvens enormt harde predasjon på beitedyr og hjortedyr som ikke har mobilitet til å komme unna, er det hevet over enhver tvil at ulv faktisk utgjør et enormt skadepotensiale overfor villrein. Som Norge har den siste av i Europa. Dette må hensyntas som en vesentlig faktor ved forvaltning av ulv i og utenfor sona.

1.3.3 Skadepotensiale på tamrein

I tamreinbeitedistrikter i Engerdal har det vært observert sportegn etter 3 ulike ulver sentralt gjennom kalvingsområdet. I tillegg ble det tatt ut en ulv av SNO i beitedistriktet. Det har da bare våren 2017, så lenge det var sporsnø, vært 4 ulver i tamrein-beitedistriktet til sørsamene. På barmark er det bare tilfeldigheter som gjør om man oppdager ulv eller ikke, og man vet ikke hvor mange ulver som har vært eller er inne i tamrein-beitedistriktet

Sørsamene er sikker på at de har hatt skader, men har ikke klart å dokumentere noe. Sørsamene ser en tydelig tendens til at ulv trekker nordover fra ulvesona. Et forhold som taler for å revurdere ulvesonas utstrekning nordover på sikt.

1.3.4 Skadepotensiale forårsaket av ulv ynglet i Norge

Nedenstående viser at det langt i fra bare er svensk ulv som gjør skade utenfor ulvesona. Av 8 ulver som er felt utenfor sona i 2017 er 5 norske.

Dato	Kommune felt	Opprinnelse ulv
11. januar	Ringsaker	Hanulv fra Julussaflokken
7. februar	Stange	Hannulv fra Borgvik i Sverige
26. februar	Rendalen	Hannulv fra Julussaflokken+hunnulv fra svenske Gøra
23. mars	Stor-Elvdal	Hannulv fra Julussaflokken
31. mars	Stange	Hunnulv fra svenske Prestskogen
21. april	Engerdal	Hunnulv fra Letjennaflokken
19. juni	Ringebu	Hannulv Julussa

1.3.5 Uønsket adferd knyttet til mennesker-skadepotensiale!

Det er ved flere anledninger erfart at bl.a. ulv fra Slettåsflokken har oppført seg på måter som ikke er ønskelig. Individuer har opptrådt nær bebyggelse og mennesker ved en rekke anledninger. Hund kan være farlig for mennesker. Det kan utvilsomt også ulv under uheldige omstendigheter. Dette tilsier at ulv generelt sett bør jaktes på av mennesker for å oppnå naturlig skyhet. Slettåsflokken bør tas ut i sin helhet som følge av uønsket oppførsel.

1.4 Andre forhold

1.4.1 Uttak av ulv på barmark.

Uttak av ulv på barmark har en meget stor del av forvaltningsapparatet nå solid erfaring med. Det er svært vanskelig og tidkrevende å ta ut ulv uten sporsnø. En veldig fersk referanse er ulvetragedien på Hadeland, langt utenfor ulvesona.

Det er derfor essensielt at det gis anledning til uttak av ulv over en så bred tidshorisont som mulig, og at det tas ut så mye ulv som mulig på sporsnø. Som et skadeforebyggende tiltak.

1.4.2 Respekt for lov og rett

Det har nå vært ulike forlik og stortingsvedtak rundt store rovdyr i Norge over flere år. Vedtak rundt ulv er ikke opprettholdt. Et argument som har vært mye brukt er «manglende skadepotensiale». Alle ser i dag at dette argumentet ikke holder mål på noen som helst måte. Mange med tilknytning til ulvesone har visst dette hele tida, og føler seg nærmest holdt for narr av statlig forvaltning. For å

unngå at folk mister respekt for lov og rett er det nå svært viktig at det opprettholdes vedtak om uttak av et vesentlig antall ulv, og at dette gjennomføres så smidig og uproblematisk som mulig.

1.4.3 Helhetlig vurdering, ulv, jerv, bjørn.

I store deler av arealene hvor ulv påfører samfunnet skade, har vi også svært ofte både bjørn, jerv og gaupe som også er viktige skadegjørere. Det er viktig at forvaltningen ser på det totale skadeomfanget og skadepotensialet, og ikke bare avgrensar vurderinger til ulv alene. Dette gjelder i forhold til utmarksbeite, i forhold til tamrein og ansvarsbevisst forvaltning av villrein.

1.5 Klage på vedtak

1.5.1 Klage på vedtak Fellessak 3-2017, kvote utenfor forvaltningsområde for ulv)

Klage på vedtak 2:

Det er per 16.07.17 skutt 8 ulver utenfor sona. Det drives fellingsforsøk på ulv flere steder som følge av skader på dyr på beite. Dette viser at et uttak av ulv på 12 dyr er derfor alt for lite, utenfor sona. På Baksporet mener at forvaltningsmål for ulv i Norge gjelder arealer innenfor sona.

På Baksporet påklager vedtaket og ber om at følgende gjennomføres: All ulv utenfor sona bør tas ut, og det kan ikke være noen begrensning på antall. Dersom ikke kvote kan settes til ubegrenset bør det minimum gis anledning til uttak av 20 ulver utenfor ulvesonen i Akershus, Østfold og Hedmark.

Klage på vedtak 3:

På Baksporet mener at område for lisensfelling for ulv utenfor sone i Akershus, Østfold og Hedmark må inkludere de arealene som Julussa og Osdalsflokkene bruker, utenfor sona.

Disse flokkene er uansett vedtatt at skal tas ut, de oppholder seg for det meste utenfor sona, og det har ingen hensikt å vente med uttak.

Alle andre pattedyr med jaktidsramme i Norges land blir tillatt jaktet på lenge før eller senest 1. oktober til tross for samme eller senere ynglingstidspunkt som ulv. Argument om at uttak av ulv i disse flokkene må avvendes til 1. januar pga hensyn til avkom fra 2017 kan derfor ikke tillegges vekt!

1.5.2 Klage på vedtak i fellessak 4-2017, fastsetting av kvote og område for lisensfelling av ulv i etablert ulverevir 2017-2018.

Klage på vedtak 2:

- 1) 2 forlik rundt rovdyr har bestemt at det IKKE skal tillates yngling utenfor sona. Til tross for dette har Julussaflokkene og Osdalsflokkene fått yngle utenfor sona i 3 år eller mer... Det er derfor svært vesentlig at forlikene blir fulgt opp, og at begge disse familiegruppene tas ut i sin helhet. På Baksporet påklager vedtak om begrensning av uttak av ulv i disse 2 revirene til kun 16 dyr. På Baksporet mener det må gis anledning til uttak av alle dyr i disse 2 familiegruppene, og da med en kvote på minimum 19 dyr for å være sikker på at alle tas ut i Osdalsflokkene, og Julussaflokkene, i tillegg til Slettåsflokkene.
- 2) Slettåsflokkene har i år ynglet, og det er store muligheter for at det kan være mer enn 8 dyr også i denne flokkene når lisensfelling starter. På Baksporet påklager derfor vedtak om uttak av bare 8 dyr i Slettåsflokkene, og ber om at det settes en kvote på 10 dyr i Slettåsflokkene.
- 3) I tillegg mener På Baksporet at all ulv innenfor sona av bør jaktes på hvert år, for å oppnå naturlig skyhet overfor mennesker. På Baksporet mener derfor om at det i tillegg til

ovennevnte uttak bør settes en kvote på 4 dyr for hele sona som tas ut i løpet av lisensfellingsperiode.

- 4) I tillegg mener På Baksporet at det bør tas ut en ulveflokk til. Det er da naturlig å ta ut den som har hatt lengst tilhold i Norge, Rotna-flokken. Dette for å fordele belastninger med å ha ulv over tid. Rotnaflokken ynglet første gang i 1983. Det bør da settes en kvote på 10 dyr for uttak av denne flokken for å sikre at flokken tas ut i sin helhet.

- 5) Oppsummering av klage på vedtak 2:

På Baksporet påklager vedtak og ber om at dette endres slik:

- 1) Uttak av Julussaflokken og Osdalsflokken: Antall dyr økes fra 16 til 19 dyr
- 2) Uttak av Slettåsflokken: Uttak av dyr økes fra 8 til 10
- 3) Uttak av dyr uavhengig av tilhørighet, innen sona: Det stas ut 4 dyr i hele sonas område, utenfor fellingsområde til Slettåsflokken, og Rotnaflokken.
- 4) Uttak av Rotna-flokken: Det fastsettes kvote på 10 dyr for uttak av denne.

Total kvote for uttak av ulv innenfor sona inkludert Osdalsflokken og Julussaflokken, høst og vinter 2017-2018, er da satt til 43 dyr.

På Baksporet mener dette er et absolutt minimum. Den viktigste begrunnelsen er at mål for forekomstens utvikling var oppfylt allerede i 2016, og at det er ynglet i 2017 i tillegg, og at det vil oppstå enda en yngling før ny regulering av bestanden kan skje. I tillegg er det våren og sommeren 2017 en rekke tilfeller av skader utenfor sona, både på villrein og beitedyr. Det er derfor helt essensielt at skadepotensialet reduseres betraktelig

Klage på vedtak 3:

I tillegg til vedtatt areal for uttak av Julussaflokken og Osdalsflokken fastsettes følgende areal:

- 1) Vedtaket som er offentliggjort inkluderer faktisk ikke areal for uttak av Slettåsflokken. Areal for uttak av Slettåsflokken settes slik: Sør for FV215, øst for Osensjøen nord for RV25 og vest for Trysilelva. Med en slik arealavgrensning vil det da være realistisk buffer mot Varåa og Fulufjellflokken.
- 2) For kvote på 4 ulver i sona, men utenfor uttaksområde for Slettåsflokken og Rotnaflokken settes resterende del av sona som fellingsområde.
- 3) Fellingsområde for Rotna-flokken bør settes slik: Fra riksgrensen ved Linna i nord rv 206 til Tysken, fra Tysken til Kirkeveien i Dulpetorp. Rotneveien/Rotna fra dulpetorp til Salberget rv2. Rv 2 til Kommunegrense Grue/Kongsvinger. Følge kommunegrensa til Grue fra Grinder til Linna i sør.
- 4) På dyr som har GPS-halsbånd tillates bruk av peiler for å ta ut disse dyra så effektivt og human som mulig. Dette uavhengig av om det er innaforsona, eller utenfor.

Klage på vedtak 4:

På Baksporet mener det er uholdbart å begrense tidsperiode for uttak av ulv i Julussa og Osdalsflokken som har fellingsområde utenfor sona, til noen få uker. Elgjakta kan utgjøre en effektiv jaktperiode. Alle andre pattedyrarter som tillates jaktet i Norge har start på jakttid før eller senest 1. oktober. Det er derfor ikke et argument at ulv skal ha lengre fredningstid.

På Baksporet påklager derfor fattet vedtak, og mener jaktidsramme må settes til samme periode som for ulv utenfor sone i Fellessak 3-2017. Jakttid for alt uttak av disse flokkene settes derfor til 1. oktober til 31. mars. Sees ellers i sammenheng med klage på vedtak Sak 3-2017, vedtak 3.

Det samme gjelder for ulv innenfor sone.

Jakttid for alt uttak av ulv settes derfor til 1. oktober til 31. mars.

Dersom dette ikke kan aksepteres innenfor sone pga behov for forskriftsendring, mener På Baksporet at uttak av ulv utenfor sone, inkludert Julussa og Osdalsflokkene, gis jakttid 1. oktober – 31. mars, mens det innenfor sone gis jakttid 1. januar-15. februar.

På baksporet

Ola Alme
nestleder